

**ANAYASA MAHKEMESİNİN 16.09.2024-22.09.2024 TARİHLERİ ARASINDA RESMİ GAZETEDE ve
İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLADIĞI BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI ÖZET BÜLTENİ**

ALİ ELHÜSEYİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/5730

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru; menşe ülkeye geri gönderilme nedeniyle yaşam hakkı ve bu hakla bağlantı olarak etkili başvuru hakkının, sınır dışı etme davasında bazı usul güvencelerine aykırı davranılması nedeniyle adil yargılanma hakkının, idari gözetim altında tutulma nedeniyle de kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, 1999 doğumlu ve Suriye vatandaşıdır. Kendisine 2018 yılında geçici koruma kimlik belgesi verilmiştir. DAESH terör örgütüne yönelik soruşturma kapsamında 2019 yılında ifadesi alınmış ve Kocaeli Göç İdaresi'ne gönderilmiştir. Kocaeli Valiliği, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesi uyarınca başvurusunun sınır dışı edilmesine ve idari gözetim altına alınmasına karar vermiştir. Başvurucu, daha sonra Hatay Geri Gönderme Merkezi'ne sevk edilmiştir.

Başvurucu, sınır dışı kararının iptali için Kocaeli İdare Mahkemesi'nde dava açmıştır, ancak 23/08/2019'da gönüllü olarak ülkesine dönmüştür. Vekili, başvurusunun dava sonucu beklenmeden Suriye'ye sınır dışı edildiğini mahkemeye bildirmiştir. İdare Mahkemesi, 2019 yılında davayı reddetmiş, sınır dışı işleminin kanuna uygun olup olmadığını incelemiş, ancak Suriye'deki riskler hakkında değerlendirme yapmamıştır.

20/1/2020 tarihinde nihai kararı öğrenen başvuru 12/2/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Göç İdaresi Başkanlığı 27/12/2023 tarihli cevap yazısında başvurusunun gönüllü olarak ülkesine geri döndüğünü belirtmiş ise de bu durumun kayıt altına alındığı Gönüllü Geri Dönüş İstek Formu veya bu nitelikte bir belgeyi -müzekkereyle istenmesine rağmen- sunmamıştır.

Başvurucu, sınır dışı kararına karşı açtığı iptal davasının sonucu beklenmeden, güvenli olmayan Suriye'ye zorla gönderildiğini iddia ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Başvuru, yaşam hakkı kapsamında incelenmiş ve başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmiştir. Mahkemeye göre, sınır dışı edilen kişinin gönderileceği ülkede kötü muamele riski varsa, idari ve yargısal makamlar bu riskin gerçek olup olmadığını ayrıntılı şekilde araştırmalıdır.

Anayasa Mahkemesi, daha önceki Abdulkerim Hammud kararında, başvurusunun geri dönüş belgesi usule uygun olmayan bir şekilde düzenlendiği için bu durumun gönüllü dönüş olarak değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Bu davada da benzer bir durum yaşandığı ve başvurusunun gönüllü olarak dönmediği değerlendirilmiştir. Kamu makamları, başvurusunun gönüllü dönüşüne dair belge sunmamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, başvurunun zorla Suriye'ye gönderilmesi nedeniyle **yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.**

Başvurucu, sınır dışı kararına karşı açtığı iptal davasının sonucu beklenmeden ve haklarını kullanması engellenerek sınır dışı edildiğini iddia etmiş, adil yargılanma, etkili başvuru, hak arama, yerleşme ve seyahat özgürlüklerinin ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Başvuru, yaşam hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Sınır dışı edilecek kişinin, karşılaşılabileceği risklere karşı korunabilmesi için etkili bir itiraz hakkına sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucunun gönüllü olarak ülkesine döndüğü iddia edilse de, bu durum uygun şekilde kayıt altına alınmamış ve gerekli güvenceler sağlanmamıştır.

İdare Mahkemesi, başvurunun ülkesine geri gönderilme riskine ilişkin iddiaları hakkında değerlendirme yapmamış ve yeterli koruma sağlamamıştır. Bu nedenle, **Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.**

CEVAT BAYCAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/798

Karar Tarihi: 22/5/2024

Başvuru, ceza davasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesinin adil yargılanma haklarını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucular hakkında çeşitli suçlardan açılan davalarda, mahkemeler başvuru haklarının mahkûmiyetine karar vermiş ancak bu mahkûmiyet kararlarının açıklanmasını geri bırakmıştır. Başvurucuların bu kararlara yaptıkları itirazlar, ilgili mahkemeler tarafından reddedilmiş; itirazların reddi gerekçesi olarak HAGB kararlarının usul ve yasaya uygun olduğu, hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

Başvurucular, nihai kararları öğrendikten sonra bireysel başvuruda bulunmuşlardır. Dosyalar hukuki irtibat nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme tek dosya üzerinden yürütülmüştür.

Başvurucular, açıklanması geri bırakılan mahkûmiyet kararlarının gerekçesiz olduğunu, suçlarının yeterince araştırılmadan cezalandırıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, yargılama sürecinde sundukları delillerin ve tanık dinleme taleplerinin reddedildiğini veya gerekçesiz karşılanmadığını ifade etmişlerdir. HAGB kararlarına itiraz etme hakları olsa da itirazların yüzeysel incelemelerle reddedildiğini, bu durumun adil yargılanma hakkını ve hak arama özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüşlerdir. Bazı başvuru hakları, isimlerinin gizlenmesini de talep etmiştir.

Adalet Bakanlığı ise başvuruların kabul edilebilirlik şartlarının değerlendirilmesi gerektiğini, adil yargılanma hakkının yargılama sürecinin adil olup olmadığını denetlediğini ve başvuru haklarının bu süreçte açık bir ihlal olduğunu gösteren bilgi sunması gerektiğini belirtmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Anayasa Mahkemesi, başvurunun adil yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiğini ve iddiaların kabul edilebilir olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, benzer bir başvuru olan Atilla Yazar ve diğeri kararında, HAGB uygulamasının kanunilik ölçütünü sağlamadığına karar verildiği ve ihlal kararı verildiği göz önünde bulundurulmuştur.

Anayasa Mahkemesi, Atilla Yazar ve diğeri kararında HAGB kararlarına dair önemli eksikliklere dikkat çekmiştir. Mahkeme, sanıkların HAGB'yi kabul etme süreçlerinde yeterli güvenceler sağlanmadığını ve yerel mahkemelerin gerekçeli kararlarının çoğunlukla kanun hükümlerinin tekrarı ya da ilgisiz ifadeler içerdiğini vurgulamıştır. Ayrıca, mahkemelerin izlediği usulün, savunma ve iddia makamı arasında eşitlik ilkesine aykırı olduğu, sanıkların savunma haklarını ve müdafî yardımından yararlanma hakkını yeterince koruyamadığı belirtilmiştir.

İtiraz mercilerinin ise HAGB itirazlarını sadece şekli şartlar üzerinden değerlendirdiği, dosyayla ilgili detaylara yeterli gerekçe ile cevap vermediği ifade edilmiştir. Bu durumun, HAGB kararlarına karşı etkili bir denetim mekanizması sunmadığına dikkat çekilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun HAGB'ye ilişkin 231. maddesinin anayasallığını incelemiş ve itiraz yolunun temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahaleleri yeterince denetlemediği için iptaline karar vermiştir. Daha sonra, 2023 yılında aynı maddenin HAGB'yi düzenleyen diğeri hükümlerini de iptal ederek, HAGB kararlarının uygulanma imkânını ortadan kaldırmıştır. Bu karar, iki yıl veya daha az süreli hapis cezası veya adli para cezası alan sanıklar için HAGB kurumunun iptali anlamına gelmiştir.

Anayasa Mahkemesinin anılan kurumla ilgili iptal ve ihlal kararı birlikte değerlendirildiğinde başvurucular hakkındaki yargılamaların adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelere uygun şekilde yürütülmediği anlaşılmıştır. Bu nedenle somut başvurularda da Anayasa Mahkemesinin yukarıda izah edilen iptal ve ihlal kararlarında varılan sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ŞEYDA KARA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/59514

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru, manevi zararın tazmini talebiyle açılan davada uyuşmazlığın esasına yönelik bir inceleme yapılmadan ret kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu, ilkokul öğretmeni olarak görev yaparken 15 Ağustos 2016 tarihli ve 672 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Başvurucu, bu işleme karşı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu'na başvurmuş ve 4/8/2020 tarihinde göreve iade edilmiştir.

Göreve iadesi sonrası, başvurucu, bu süreçte uğradığı maddi ve manevi zararların tazmini için idareye başvurmuş ancak talebi reddedilmiştir. Bunun üzerine İzmir 2. İdare Mahkemesi'nde maddi ve manevi tazminat davası açmıştır.

Mahkeme, başvurucunun alamadığı parasal hakların değer kaybıyla ödendiği gerekçesiyle maddi tazminat talebini kabul etmiştir. Ancak, manevi tazminat talebi, 7075 sayılı Kanun'un ilgili maddesi gereğince reddedilmiştir. Bu karar, 4/11/2021'de istinaf incelemesi sonucunda kesinleşmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 29/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 13/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, manevi zararını yargı önünde kanıtladığını ve buna rağmen davanın, iddia ve itirazları incelenmeden reddedildiğini belirterek hukuk devleti ilkesinin, adil yargılanma hakkının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Adalet Bakanlığı ise görüşünde, ilgili kanun hükmünün Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini ancak iptalin geriye dönük bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Ayrıca, başvurucunun manevi tazminat talebine yönelik şikâyetlerinin, yargı mercilerince delillerin değerlendirilmesine ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olduğu, mahkeme kararlarında bariz hata ya da keyfi bir durum bulunmadığı ifade edilmiştir. Başvurucunun örgüt üyeliğiyle ilgili suçlayıcı bir ifade kullanılmadığı da vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın bu görüşüne karşı bir beyanda bulunmamıştır.

Başvurucunun esas şikâyeti, dava konusu taleplerinin yargı mercilerince değerlendirilmediği yönündedir. Bu nedenle, başvurunun "karar hakkı" kapsamında incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Karar hakkı, adil yargılanma hakkının bir parçası olup, davaya konu edilen uyuşmazlığın esaslı iddia ve savunmalarının yargı tarafından incelenmesini ve bir karara bağlanmasını kapsar.

Dava, yargılama usulü kurallarına göre uyuşmazlığın esasına girilmeden bazı şekli kararlarla (düşme, açılmamış sayılma, süre aşımı vb.) sonuçlanabilmektedir. Bu, genellikle karar hakkının ihlali anlamına gelmemektedir. Önemli olan, davanın esasa dair çözüm üretme potansiyeline sahip olup olmadığıdır. Ancak, yargılama sırasında taraflardan birinin aleyhine olacak şekilde uyuşmazlığın esasına girilmesini engelleyen bir kanun çıkarılması, karar hakkını ihlal edebilmektedir.

Başvurunun reddine gerekçe gösterilen 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesi, kamu görevine iade edilen kişilerin kamu görevinden çıkarılmaları nedeniyle tazminat talebinde bulunamayacağını düzenlemekteydi. Ancak, Anayasa Mahkemesi, bu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve etkili başvuru hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, hukuka aykırı bir şekilde görevden alınan kişilerin maddi ve manevi zararlarının tazmini için idari ve yargısal yollara başvurabilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Somut olayda mahkeme, başvurucunun Komisyon kararıyla kamu görevine iade edildiğini belirtmiş, ancak 7075 sayılı Kanun'un ilgili hükmü gereği idarenin tazminat yükümlülüğü olmadığını belirterek, başvurucunun durumuna özgü bir değerlendirme yapmadan davayı reddetmiştir. Anayasa

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Mahkemesi, bu kanun hükmünün Anayasa'nın 40. maddesindeki etkili başvuru hakkına aykırı olduğuna karar vermiştir.

Mahkemenin, başvurucunun durumunu detaylı incelemeden davayı reddetmesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda, başvurucunun dava açmaktaki amacıyla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, mahkemelerin başvurucunun şikâyetlerine dair kapsamlı bir inceleme yapmadığı ve karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

A. C. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/19498

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru, beyanları mahkûmiyet kararında belirleyici ölçüde delil olarak kullanılan tanığın duruşmada sanık tarafından sorgulanamaması nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile bağlantılı olduğu iddiasıyla yargılanan bir astsubaydır.

Başvurucu, iki tanığın verdiği ifadeler ve yapılan analizler doğrultusunda örgütle ilişkili olmakla suçlanmıştır. Tanıklar, başvurucunun örgütsel toplantılara katıldığını ve örgüte mali destek sağladığını iddia etmişlerdir. Ayrıca başvurucunun, örgütün Türk Silahlı Kuvvetleri içindeki üyeleriyle ankesörlü telefonlar aracılığıyla defalarca ardişik olarak iletişim kurduğu tespit edilmiştir.

Soruşturma sürecinde, başvurucunun FETÖ/PDY ile mali bağlantıları da araştırılmış, ancak Bank Asya'da hesabı olmadığı ortaya çıkmıştır. Yargılama sırasında tanıkların ifadeleri değişiklik göstermiş, bazı tanıklar başvurucunun örgütle olan bağları konusunda net bilgi verememiştir. Mahkeme, başvurucunun duruşmasını ilerletmek için ek delillerin toplanmasını ve tanıkların dinlenmesini kararlaştırmıştır.

28/01/2021 tarihinde başvurucu, Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla duruşmaya katılmış ve tanık O.Ç. ve T.K.'nin istinabe yoluyla alınan ifadeleri kendisine okunmuştur. Başvurucu, savunmasında tanıkların ifadelerinin çelişkili olduğunu belirterek suçlamaları reddetmiştir. Savcı, başvurucunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir.

25/03/2021'de yapılan son duruşmada, başvurucunun ardişik ve tekil arama kayıtları okunmuş ve başvurucu, bazı aramaları hatırlamadığını ya da bu kişileri tanımadığını ifade etmiştir. Ancak savunmalarına rağmen mahkeme, başvurucu hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan 6 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına karar vermiştir.. Kararda, tanık ifadeleri, MASAK raporu ve başvurucunun HTS analiz kayıtlarındaki ardişik ve tekil arama tespitleri delil olarak esas alınmıştır. Mahkeme, başvurucunun

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

örgüt hiyerarşisine dahil olduğunu, gizlilik kurallarına uyduğunu ve suçun işleniş biçimi nedeniyle alt sınırdan uzaklaşarak ceza verildiğini belirtmiştir.

Başvurucunun temyiz taleplerine rağmen karar kesinleşmiştir. Başvurucu, 10/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, mahkûmiyet hükmünde belirleyici ölçüde esas alınan tanıkların duruşmada dinlenmediğini ve bu nedenle tanıklara soru sorma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Bakanlık görüşünde, tanıkların ifadelerinin istinabe yoluyla alındığı, bu beyanların duruşmada başvurucuya okunduğu ve başvurucunun bu ifadelere itiraz edebildiği belirtilmiştir. Ayrıca, tanıkların duruşmada dinlenmesine ilişkin bir talep olmadığı ve mahkûmiyetin yalnızca tanık ifadelerine değil, MASAK raporu ve HTS kayıtlarına da dayandığı vurgulanmıştır. Başvurucu ise adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini yinelemiştir.

Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini belirtmiştir: Tanığın duruşmada hazır edilmemesi için geçerli bir neden olup olmadığı, bu beyanın mahkûmiyetin tek veya belirleyici delili olup olmadığı, ve sanığın savunma hakkına yönelik telafi edici güvencelerin sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmelidir.

Somut olayda, tanıkların konutlarının yargı çevresi dışında olması nedeniyle mahkemeye getirilip dinlenmeleri için bir değerlendirme yapılmamış, istinabe yoluyla dinlenmeleri yeterli görülmüştür. Tanıkların SEGBİS gibi araçlarla dinlenmemesinin gerekçesi de belirtilmemiştir. Ancak bu durum, tek başına tanık sorgulama hakkının ihlali anlamına gelmez. Mahkeme, başvurucunun HTS kayıtlarına ve tanık ifadelerine dayanarak hüküm kurmuştur.

Yargıtay, FETÖ/PDY'nin mahrem yapılanmasına dahil kişilerin örgütsel iletişim için sabit hatları kullandıklarını ve bu tür delillerin yargılamada önemli olduğunu belirtmiştir. Ancak somut olayda, HTS analizlerinin Yargıtay içtihatlarına uygun şekilde yapılıp yapılmadığı belirsizdir ve bilirkişi incelemesi yapılmamıştır.

Başvurucuya olayları anlatma ve delil sunma fırsatı tanınmış olsa da, tanıkların SEGBİS ile dinlenmemesi ve sorgulanamamış olmaları yargılamanın adilliğine zarar vermiştir. Tanıkların beyanlarının güvenilirliği test edilmemiştir ve bu beyanlar belirleyici delil olarak kullanılmıştır. Bu nedenle savunma tarafına yeterli güvenceler sağlanmadığı, dolayısıyla yargılamanın hakkaniyetinin zedelendiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HRANT DİNK VAKFI BAŞVURUSU

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvuru Numarası: 2021/29443

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru, gerçekleştirilmesi planlanan bir etkinliğin hukuka aykırı olarak yasaklanmasının başvurusunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu Hrant Dink Vakfı'nın Kayseri'de düzenlemek istediği bir konferansın valilik tarafından yasaklanması ile ilgili bilgilendirme yapılması gerekirse, Vakıf, 2007 yılında kurulmuş olup, toplumsal barış, kültürel çeşitlilik ve dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin iyileştirilmesi gibi amaçlarla çalışmalar yapmaktadır. 18-19 Ekim 2019 tarihlerinde, Kayseri ve çevresinin 1850-1950 yılları arasındaki toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimlerini konu alan bir konferans düzenlemek istemiştir. Konferansa çeşitli üniversitelerden akademisyenler davet edilmiş, fakat Kayseri Valiliği bu konferansı, bir akademisyenin sunum başlıklarının kamu güvenliği açısından tehlike oluşturduğu gerekçesiyle süresiz olarak yasaklamıştır.

Vakfın yetkilileri, yasağa itiraz ederek konferansın bilimsel bir toplantı olduğunu ve kamu düzenine yönelik bir tehdit oluşturmadığını savunmuş; bu yasağın ifade özgürlüğüne aykırı olduğunu belirtmiştir. Vakıf, yasaklama kararının iptali için Kayseri 2. İdare Mahkemesi'nde dava açmıştır.

İdare Mahkemesi, Hrant Dink Vakfı'nın Kayseri'de düzenlemeyi planladığı konferansın yasaklanması kararına karşı açılan davayı reddetmiştir. Mahkeme, soykırım ve katliam gibi tartışmalı konu başlıklarının Vakfın amaçlarına uygun olmadığını, kültürler arası diyalogu zedeleyebileceğini ve toplumsal barışı olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca, bu başlıkların kamu güvenliği açısından açık ve yakın tehlike oluşturabileceğini ve şiddet olaylarına yol açabileceğini değerlendirmiştir. Vakfın faaliyetlerinin genel olarak kısıtlanmadığı, yalnızca bu belirli konferansın yasaklandığı da vurgulanmıştır. Başvurusunun istinaf talebi ise reddedilmiştir.

Başvuru 6/7/2021 tarihinde yapılmıştır.

Başvurucu Vakıf, Kayseri'de gerçekleştirilmesi planlanan panelin amacının, toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel değişimlerin anlaşılmasını sağlamak, akademik çalışmaları duyurmak ve yeni araştırmalara kaynak oluşturmak olduğunu belirtmiştir. Panelin Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı tarafından da desteklendiğini ve ulusal ve uluslararası üniversitelerden bir bilim komitesi oluşturulduğunu açıklamıştır. Vakıf, etkinliğin keyfi olarak yasaklandığını ve kamu düzenine yönelik açık ve somut bir tehlike gerekçesi gösterilmediğini savunmuştur. Ayrıca, panelin 2911 sayılı Kanun'a tabi olmadığını, sunumların tehlike oluşturduğuna dair herhangi bir kanıt sunulmadığını, yasaklama kararının sonuç bildirgesi hakkında bilgi edinilmeden verildiğini ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Bakanlık ise, konferansın Vakfın amaçlarına uygun olmadığını ve kamu güvenliği açısından tehlike oluşturabileceğini savunmuştur. Ayrıca, İdare Mahkemesi kararının gerekçelerine dikkat çekerek, etkinliğin kültürler arası diyaloga zarar verebileceğini ve şiddet olaylarına yol açabileceğini belirtmiştir. Vakıf ise, barışçıl toplanma hakkının korunması gerektiğini ve devlete bu hakkı kısıtlamaktan kaçınma yükümlülüğü düştüğünü yinelemiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu Vakıf, demokratik yurttaşlık bilinci, kültürel çeşitliliğe ve farklılıklara saygılı bireyler yetiştirme amacıyla faaliyet gösteren bir kuruluştur. Vakıf, Kayseri ve çevresindeki toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimi ele alan bir konferans düzenlemek istemiş, ancak bu etkinlik idari makamlar tarafından yasaklanmıştır. Yasaklamanın gerekçesi olarak, konferansın Vakfın amaçlarına uygun olmadığı ve kamu güvenliği açısından tehlike oluşturabileceği belirtilmiştir.

Vakıf ise yasaklamanın keyfi olduğunu, kamu düzenine yönelik somut bir tehdit olmadığını ve bu kararın ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğini savunmuştur. Anayasa Mahkemesi de ifade özgürlüğünün sadece kabul gören fikirler için değil, rahatsız edici ve endişe verici fikirler için de geçerli olduğunu vurgulamış, idarenin konferansın içeriği ile ilgili net bir tehdit göstermeden müdahale edemeyeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, yasaklama kararının demokratik toplumda gerekli olduğuna dair yeterli ve somut bir gerekçe sunulmadığı, bu nedenle yasaklamanın hak ihlali oluşturduğu değerlendirilmiştir.

Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MUSTAFA EKER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/9282

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru, beyanları mahkûmiyet kararında belirleyici ölçüde delil olarak kullanılan tanıkların duruşmada başvuru (sanık) tarafından sorgulanamaması nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda üsteğmen olarak görev yapan başvuru (sanık), Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) / Paralel Devlet Yapılanması (PDY) üyesi olduğuna dair iddialar üzerine bir soruşturma başlatılmıştır.

Başvuru, 7/01/2019'da gözaltına alınmış ve 17/01/2019'da tutuklanmıştır. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, FETÖ/PDY'nin askeri yapılanmasına yönelik bir soruşturma yürütmüştür. Bu örgütlenmede, sivil şahısların, "mahrem imam" olarak adlandırılan kişiler aracılığıyla askeri personelle bağlantı kurdukları tespit edilmiştir. Özellikle market, büfe gibi yerlerde bulunan sabit/kontrollü hatlar üzerinden yapılan görüşmeler, örgüt üyeleri arasındaki iletişimin bir yöntemi olarak değerlendirilmektedir.

Savcılık, bu soruşturma kapsamında 477 büfe ve market gibi yerlerde kullanılan sabit hatların HTS kayıtlarını incelemiştir. Başvuru (sanık) kullandığı GSM hattına yapılan aramaların, FETÖ/PDY'nin mahrem imamları tarafından örgütsel amaçlı yapıldığı belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında başvuru (sanık) örgütün "mahrem hizmetler" sınıfına dahil olduğu iddia edilmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucunun, FETÖ/PDY içerisindeki faaliyetleri hakkında diğer tanıkların ifadelerine başvurulmuştur. Özellikle başka bir askeri personel olan C.İ. ve R.Y.'nin ifadelerinde, başvurucunun örgütte "Mehmet" kod adını kullandığı ve askeri personel yetiştirme faaliyetlerine katıldığı belirtilmiştir.

Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurucunun tutukluluğuna karar vermiş ve duruşma hazırlıkları yapılmıştır. Mahkeme sırasında bilirkişi raporları ve tanık beyanları incelenmiş, başvurucuya ait HTS kayıtları doğrulanmıştır. Tanıkların, başvurucunun örgütle bağlantılı faaliyetlerine dair verdiği bilgiler duruşmada detaylıca ele alınmıştır.

Sonuç olarak, başvurucu hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçlamasıyla iddianame hazırlanmış ve yargılama süreci devam etmiştir.

Duruşmanın neticelendiği altıncı celsede başvurucu suçlamaları reddetmiş ancak Mahkeme, başvurucunun 9 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

Mahkeme, başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan dolayı cezalandırılmasına hükmetmiştir. Kararda, başvurucunun market, büfe gibi yerlerde bulunan sabit/ankesörlü hatlardan ardışık olarak arandığı ve bu aramaların örgütsel amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, tanıklar C.İ., R.Y. ve H.Ş.'nin ifadeleri ile E.K.'nin önceki aşamalarda alınan ifadesi de delil olarak hükme esas alınmıştır. E.K.'nin ifadesi, kendisinin adresinde bulunamaması nedeniyle istinabe yoluyla alınamamış, önceki beyanı geçerli kabul edilmiştir.

Gerekçeli kararda, başvurucunun Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda üstteğmen olarak görev yaptığı ve örgütle bağlantısının, HTS kayıtlarında sabit/ankesörlü hatlardan yapılan ardışık aramalarla ortaya konduğu belirtilmiştir. Başvurucunun bu hatlar aracılığıyla örgütün "mahrem abileri" ile irtibat kurduğu, talimatlar aldığı ve örgütsel faaliyetlere katıldığı sonucuna varılmıştır.

Başvurucu, istinaf ve temyiz dilekçelerinde, tanıkların hiçbirinin Mahkeme huzurunda dinlenmediğini belirterek kararın bozulmasını talep etmiştir. Ancak, hüküm kanun yolu denetiminden geçerek kesinleşmiştir.

Mahkeme, başvurucunun duruşmada sorgulamadığı tanıkların beyanlarına dayanarak mahkûmiyet kararı vermiştir. Ankesörlü/kontrollü hatlardan ardışık olarak arandığı iddiaları, başvurucuya yönelik aleyhe delil olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte Mahkeme, tanıkların konutlarının yargı çevresi dışında olmasının, istinabe yoluyla dinlenmelerine yeterli bir sebep olduğunu belirtmiştir. Ancak, tanıkların SEGBİS gibi sistemlerle dinlenmemesi, başvurucunun savunma hakkının ihlali anlamına gelmektedir.

Duruşmada sorgulanmayan tanıkların beyanlarına dayanan mahkûmiyetin, başvurucunun sorgulama imkânının olmaması sebebiyle adil yargılanma hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Tanıkların ifadelerinin güvenilirliği ve geçerliliği test edilmemiştir.

Yargıtay İçtihatlarında Yargıtay, örgütsel iletişim kurma yöntemleriyle ilgili olarak gerekli araştırmaların yapılmasını ve somut olgularla desteklenmesini talep etmiştir. Başvurucunun tanıklarla ilgili itirazlarının dikkate alınmadığı ve bu durumun yargılamanın hakkaniyetini zedelediği belirtilmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Duruşmada dinlenmeyen tanıkların beyanları, başvuruçunun mahkûmiyetinde belirleyici nitelikte olmuştur. Ancak, bu tanıkların sorgulanamaması, başvuruçunun savunma hakkını kısıtlamış ve adil bir yargılama sürecinin sağlanmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

S.A. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/2240

Karar Tarihi: 2/5/2024

R.G. Tarih ve Sayı: 16/9/2024-32664

Başvuru; kolluk görevlilerinin şiddetine maruz kalınması ve olay hakkında etkili ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının, haksız yakalama nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, yakalama sırasında kişisel eşyanın zarar görmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvuruçucu, 31/12/2019 tarihinde kontrol noktası olmayan bir alanda trafik polisleri tarafından durdurulmuş ve kimlik ibrazı istenmiştir. Polis memurları, başvuruçunun avukat kimlik kartını agresif bir tutumla reddederek Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartını talep etmiştir. Başvuruçucu, alkolmetreye ölçüm yapılmasını istemediğini belirtmiş, ancak polis memurları takviye ekip çağırmıştır. Takviye ekip geldiğinde, başvuruçucu alkolmetreye üflemiş ve 0,22 promil alkollü olduğu tespit edilmiştir.

Ölçüm sonrası başvuruçucu, polis memurları tarafından gözaltına alınmak istenmiş, yere yatırılarak tekmeleme eylemine maruz kalmıştır. Hastaneye götürülürken hakaretlere uğramış ve olaydan sonra yaralanma ile ilgili rapor alınmıştır. Başvuruçucu, gözaltında maruz kaldığı muamele nedeniyle ilgili polis memurları aleyhine şikayette bulunmuştur.

Olayla ilgili düzenlenen tutanaklara göre, başvuruçunun sürücü belgesini ibraz etmemesi ve trafik kurallarına uymaması sebebiyle polisler tarafından cezai işlem yapılmak istenmiştir. Başvuruçunun alkolmetreye üflemesi, kendisine yöneltilen iddiaların bir sonucudur. Olayın görgü tanıkları, başvuruçunun polislerle tartıştığını, polislerin ise güç kullanarak başvuruçuyu kontrol altına aldığını ifade etmiştir.

Soruşturma neticesinde Başsavcılık şüpheli polis memurları hakkında hakaret, basit yaralama, tehdit, başvuruçucu hakkında görevi yaptırmamak için direnme, trafik güvenliğini tehlikeye sokma, hakaret, alkol veya uyuşturucu maddenin etkisi altındayken araç kullanma eylemlerinden kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiş; kararda, hakaret suçuna ilişkin olarak başvuruçunun soyut iddiası dışında herhangi bir delil bulunmadığı, başvuruçunun basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralanmasının kasti vurma neticesinde olmadığı, çıkan arbede esnasında polis arabasına bindirilmek istenirken yere yatıp pasif direnmesinden ve arabaya binmek istememesinden dolayı polisin zor

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

kullanma yetkisini aşmayacak şekilde yaptığı müdahaleler sonucu kızarıklık olduğu gerekçesini açıklamıştır. Ayrıca başvurucunun yerde yatar vaziyette pasif olarak direndiği ve polis memuru müşteki şüpheli E.M.nin parmağında oluşan hafif lezyonun müdahale esnasında meydana geldiğine kanaat getirdiğini, bu sebeple direnme suçunun oluşmadığını belirtmiştir. Başvurucunun karara itirazı Denizli 2. Sulh Ceza Hâkimliğince 15/10/2020 tarihinde reddedilmiştir.

Başvurucu nihai kararı 10/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 23/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, polis memurlarının uyguladığı şiddet nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği ve bu durumun etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi ile adil yargılanma hakkının ihlaline neden olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirileceğine karar vermiştir. İddianın açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine neden olacak başka bir durumun bulunmadığı belirlenmiştir. Güç kullanma yetkisi olan kamu görevlilerinin, gerektiği hallerde orantılı güç kullanmaları gerektiği vurgulanmıştır. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası, bireylere karşı gereksiz güç kullanımını yasaklamaktadır.

Gözaltı ve tutukluluk sırasında meydana gelen yaralanmalarla ilgili olarak, yetkili makamların tatmin edici açıklama yükümlülüğü bulunmaktadır. Başvurucu hakkında yürütülen soruşturmada, polis memurlarının kullandığı güçlerin zor kullanma yetkisini aşmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Ancak, olayda kullanılan gücün kesinlikle gerekli olup olmadığı ve başvurucunun tutumuyla orantılı olarak kullanılıp kullanılmadığı sorgulanmamıştır.

Soruşturma kapsamında elde edilen bilirkişi raporları, başvurucuya yönelik kullanılan gücün orantılı olmadığını göstermektedir. Olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleler meydana geldiği, bu nedenle kötü muamele yasağının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, devlete, devlet görevlilerinin kötü muamelede bulunduğu dair yeterli bir iddia olduğunda etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü getirildiğini belirtmiştir. Soruşturma süreci, mağdurun erişimine açık olmalı ve mağdurun etkin bir şekilde katılımı sağlanmalıdır.

Somut olayda, başvurucuya karşı uygulanan güç kullanımının gerekliliği ve orantılılığına dair tartışmalar eksik kalmış, bu durum etkili bir ceza soruşturmasının yürütülmediğini göstermektedir. Sonuç olarak, olayın aydınlatılması ve sorumluların belirlenmesi için gerekli önlemlerin alınmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

UĞUR AYHAN ZOR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/5135

Karar Tarihi: 18/4/2024

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

R.G. Tarih ve Sayı: 18/9/2024-32666

Başvuru, terör saldırısı sonucu meydana gelen ölüm olayı nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmini talebiyle açılan tam yargı davasının süre aşımı yönünden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11/05/2013 tarihinde meydana gelen iki bombalı terör saldırısında 51 kişi hayatını kaybetmiş, 222 kişi yaralanmıştır. Saldırıda hayatını kaybedenlerin mirasçısı olan başvurucu, Hatay Valiliği'ne yaptığı başvuru sonucunda 5233 sayılı yasa uyarınca 51.685,90 TL tazminat almıştır.

İçişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen bir raporda, saldırı öncesinde Hatay Emniyeti'ne çok sayıda ihbar geldiği ve önlem alınmadığı belirtilmiştir. Bunun üzerine ilgili emniyet görevlileri hakkında soruşturma izni verilmiş ve 2014 yılında kamu davası açılmıştır.

Başvurucu, 2015'te yakınlarının ölümü nedeniyle maddi ve manevi tazminat talep etmiş, bu talep reddedilince 5233 sayılı Kanun kapsamında sulhname iptali ve tazminat için tam yargı davası açmıştır. Hatay İdare Mahkemesi, davayı süre aşımı nedeniyle reddetmiştir.

Başvurucu, Danıştay'a temyiz başvurusu yapmış ve Danıştay, süre ret kararını bozmuştur. Danıştay, eylemin idariliğinin ceza davasının açılmasıyla öğrenildiğine ve dolayısıyla davanın süresinde olduğuna karar vermiştir. Ancak davalı idarenin karar düzeltme talebiyle Danıştay, 2020'de ilk mahkemenin süre ret kararını onamıştır.

Başvurucu, nihai kararı 22/1/2021 tarihinde öğrenmesinin ardından 12/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, terör saldırısında idarenin kusurunun olay tarihinden sonra öğrenildiğini ve süre ret kararının mahkemeye erişim hakkını aşırı sınırladığını öne sürmüştür. Adalet Bakanlığı, olayın ve insan hakları konularının detaylı bir incelemesini yapmış, başvurusunun iddialarını yinelediği belirtilmiştir.

Mahkemeye erişim hakkının, bir uyuşmazlığı mahkemeye taşıyabilme ve etkili bir karar alma hakkı anlamına geldiği ifade edilmiştir. Mahkemeye başvuru konusunda hukuki belirsizlikler, bu hakkın ihlaline yol açabilir. İdare Mahkemesi, başvurusunun davasını süresinde açmadığı gerekçesiyle reddetmiş, ancak Danıştay, sürenin başlangıcı konusundaki yorumun mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Başvurucu, terör saldırısının idarenin kusurundan kaynaklandığını, bu durumu ancak ceza davasının açılmasıyla öğrendiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvurusunun dava açma süresinin başlaması için bilgilendirilmesi gerektiğine ve idarenin kusuruna dair bilgilere erişiminin, olay tarihinden sonra mümkün olduğunu tespit etmiştir.

Sonuç olarak, İdare Mahkemesi'nin kararının başvurusunun mahkemeye erişim hakkını aşırı kısıtladığına ve bu durumun ölçüsüz olduğuna karar verilmiştir. Bu nedenle, başvurusunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ABDURRAHMAN AZİZ ARSLAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/14649

Karar Tarihi: 16/5/2024

R.G. Tarih ve Sayı: 18/9/2024-32666

Başvuru, ceza infaz kurumunda hükümlüye gitarının verilmemesi nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, 3/9/2019 tarihli dilekçesiyle Bandırma Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gitar bulundurmak için başvuruda bulunmuştur. Kurumda hali hazırda bir enstrüman (bağlama) bulunduğu gerekçesiyle talebi reddedilmiştir. Ancak İnfaz Hâkimliği, 5/11/2019 tarihinde her hükümlüye bir enstrüman verilebileceğine dair mevzuatı göz önünde bulundurarak şikâyeti kabul etmiştir. Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı ise, 16/12/2019 tarihinde mahkeme tarafından reddedilmiştir. Son olarak, 2/1/2020 tarihinde başvurusunun gitar talebi, kargo ile gönderiminin güvenlik riski oluşturabileceği gerekçesiyle reddedilmiş, kurumun kantininden yeni bir gitar temin etmesi önerilmiştir.

Başvurucu 30/4/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, İnfaz Kurumunun 2/1/2020 tarihli kararına karşı şikâyet başvurusunda bulunmuştur. İnfaz Hâkimliğinin 6/5/2020 tarihinde şikâyetin kabulüne dair verdiği karar, itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın gerekçesinde, ücret karşılığı ve sadece İnfaz Kurumu kantininden gitar temin edilmesine ilişkin uygulamanın hakkın kullanımını engelleyeceğine işaret edilmiştir.

İnfaz Kurumu başvurucuya gitarını 2/7/2020 tarihinde teslim etmiştir.

Somut olayda, koğuştaki bir enstrüman bulunduğu gerekçesiyle başvurusunun kendi gitarını koğuştaki getirme talebi İnfaz Kurumu tarafından reddedilmiştir. İnfaz Hâkimliği, her hükümlüye bir enstrüman verilmesini öngören Yönetmelik'in 10. maddesine atıfta bulunarak şikâyeti kabul etmiştir; bu karar itiraz incelemesinden geçerek kesinleşmiştir. Başvurucu, karar sonrasında yeniden başvurduğunda, kargo ile gönderilecek gitarın güvenlik riski oluşturabileceği belirtilerek talebi reddedilmiş, ancak İnfaz Kurumunun kantininden ücret ödeyerek gitar temin edebileceği ifade edilmiştir. Başvurucu, bu duruma karşı tekrar İnfaz Hâkimliğine şikâyetinde bulunmuş ve inceleme devam ederken bireysel başvuruda bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği, kesinleşmiş yargı kararına rağmen kantinden gitar alma zorunluluğunun hakkın kullanımını engelleyebileceğine dair değerlendirme yapmış ve şikâyeti kabul etmiştir. Bu karar kesinleşmiş ve başvurucuya gitarı teslim edilmiştir.

Ancak, başvuru yaklaşık bir yıl boyunca Yönetmelik'te tanınan haktan yararlanamamıştır. Süreç boyunca psikolojik olarak rahatlatacak bir imkândan yoksun kaldığını belirtmiştir. Hukuk sisteminde kuralların ve yargı kararlarının uygulanabilirliği, hukuki öngörülebilirlik ilkesiyle ilişkilidir. Somut

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Şükrü Bereket

Stj. Av. Zeynep Hasbek

olayda, devletin yükümlülüklerinin yerine getirilmediği, dolayısıyla başvurucunun tanınan hakkını fiilen kullanamadığı anlaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MEHMET YILDIZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/98159

Karar Tarihi: 6/6/2024

Başvuru, ceza davasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesinin adil yargılanma haklarını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucular, ekli listenin (D) sütununda yer alan suçlardan dolayı mahkûm edilmiştir, ancak mahkûmiyetin açıklanması geri bırakılmıştır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararlarına yapılan itirazlar, ekli listenin (F) sütunundaki mahkemelerce reddedilmiştir; itirazların reddinde HAGB kararlarının usul ve yasaya uygun olduğu belirtilmiştir. Başvurucular, nihai kararları öğrendikten sonra bireysel başvuruda bulunmuş ve bu başvurular, hukuki irtibat nedeniyle 2022/98159 numaralı dosya ile birleştirilmiştir. İnceleme, bu dosya üzerinden gerçekleştirilmiş ve kabul edilebilirlik incelemesi Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Başvurucular, mahkûmiyet hükümlerinin yeterli gerekçe içermediğini ve kendilerine yüklenen suçların araştırılmadan, varsayımlar üzerinden cezalandırıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, mahkemelere sundukları bilgi, belge ve tanık dinlenmesi taleplerinin karşılanmadığını, bu durumun adil yargılanma haklarını ihlal ettiğini ifade etmişlerdir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının itiraz mercileri tarafından kalıplaşmış ve soyut gerekçelerle reddedildiğini, bu durumun esastan bir inceleme yapılmaksızın yalnızca şekli şartların göz önünde bulundurulmasıyla gerçekleştiğini vurgulamışlardır. Bu nedenle, itirazların etkisiz bir hak arama yolu haline geldiğini ileri sürmüşlerdir.

Adalet Bakanlığı, başvuruların kabul edilebilirlik koşullarının değerlendirilmesi gerektiğini ve adil yargılanma hakkının, bireylere yargılama sürecinin adil olup olmadığını denetleme imkânı verdiğini ifade etmiştir. Başvurucuların, iddialarını destekleyecek bilgi veya belge sunması gerektiği belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvuruları adil yargılanma hakkı kapsamında incelemiş ve bu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirterek kabul edilebilirliğine karar vermiştir. HAGB kararlarının verilmesiyle ilgili usuli güvencelerin eksik olduğunu tespit eden Anayasa Mahkemesi, yerel mahkemelerin gerekçeli kararlarının yetersiz olduğunu ve savunma makamının haklarının yeterince korunmadığını vurgulamıştır.

Anayasa Mahkemesi, HAGB itirazlarının genel olarak dosya üzerinden, yalnızca şekli şartlar yönünden değerlendirildiğini ve bu nedenle de yeterli bir gerekçe sunulmadığını belirtmiştir. Bu, itiraz

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

mercilerinin, davayla ilgili konuları yeterince ele almadığını göstermektedir. Ayrıca, HAGB kararına itiraz etme hakkının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasında etkili bir yol sağlamadığını belirlemiştir.

Anayasa Mahkemesi, 2023'te yaptığı bir iptal kararıyla HAGB düzenlemelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve ilgili kuralların iptaline karar vermiştir. Bu durum, başvuru sahiplerinin yargılamalarının adil yargılanma hakkının gerekliliklerine uygun şekilde gerçekleştirilmediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, somut başvuruların Anayasa Mahkemesi'nin önceki iptal ve ihlal kararlarından ayrılmayı gerektiren bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DENİZ ŞAH VE İLHAN KAYA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/39367

Karar Tarihi: 6/6/2024

Başvuru, disiplin cezasına karşı infaz hâkimliğine yapılan şikâyette duruşmanın Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi kullanılarak yapılması nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuru sahipleri, gereksiz olarak marş söylemek veya slogan atmak fiilini işledikleri gerekçesiyle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendi, 43. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince 3 (üç) ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası ile cezalandırılmıştır. Başvuru sahiplerinin bu cezaya karşı yaptıkları şikâyet Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) ile duruşma yapılmak suretiyle İzmir 1. İnfaz Hâkimliğince (Hâkimlik) reddedilmiştir. Söz konusu Hâkimlik kararına ilişkin yapılan itirazında İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) kesin olarak reddine karar verilmiştir.

Başvuru sahipleri, nihai hükmü 13/8/2021 tarihinde öğrendikten sonra 31/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

Başvuru sahipleri, SEGBİS ile yapılan duruşmanın yüz yüzelik ilkesine aykırı olduğunu ve Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki ihlal kararlarına atıfta bulunarak duruşmada hazır bulunma haklarının ihlal edildiğini savunmuşlardır. Mahkeme, duruşmada hazır bulunma hakkının ihlaline ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, benzer durumlarda duruşmaya SEGBİS ile katılmanın hak ihlali teşkil edebileceğini belirtmiş ve infaz hâkimliğinin başvuru sahiplerinin taleplerini genel bir yaklaşımla reddetmesinin hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir. Hâkimlik, SEGBİS ile yapılan duruşmanın farklı olmadığını ve Covid-19 nedeniyle böyle bir düzenleme yapıldığını öne sürse de, uygun tedbirlerle yüz yüze duruşma yapılabileceği vurgulanmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Sonuç olarak, başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında duruşmada hazır bulunma haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Diğer ihlal iddiaları ise duruşma hakkı yönünden ulaşılan sonucun gözetilerek incelenmesine gerek olmadığına karar verilmiştir.

İLKER MURAT AYDIN BAŞVURUSU (2)

Başvuru Numarası: 2021/26111

Karar Tarihi: 11/7/2024

Başvuru; yurt dışına çıkamama ve hâkim tarafından belirlenen yerlere belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurma yönündeki adli kontrol tedbirlerinin uygulanması nedeniyle seyahat hürriyetinin, haksız yakalama ve gözaltı tedbiri sebebiyle açılan tazminat davasında yetersiz maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi nedeniyle de kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, terör örgütüne üye olma iddiasıyla Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 19/3/2019 tarihinde yakalanmış ve gözaltında tutulmuştur. Gözaltı süresi sonunda adli kontrol altına alınmış, ancak Mersin Başsavcılığı 11/10/2019 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Başvurucu, haksız gözaltı ve adli kontrol tedbirleri nedeniyle tazminat davası açmış ve maddi-manevi tazminat talep etmiştir. Muş 1. Ağır Ceza Mahkemesi, maddi zararı 202,08 TL olarak belirlemiş ve 250 TL manevi tazminat ödemesine karar vermiştir. Başvurucu, vekâlet ücretinin hesaba katılmadığını ve manevi tazminatın yetersiz olduğunu ileri sürerek istinaf başvurusunda bulunmuş, bu başvuru reddedilmiştir. Nihai kararı 10/3/2021'de öğrendikten sonra bireysel başvuruda bulunmuştur. 2022 yılında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Mersin Başsavcılığı'nın kovuşturmaya yer olmadığı kararının kaldırılmasını talep etmiştir. Sonuç olarak, başvurucu 30/5/2023 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmış ve henüz bir yargı kararı verilmemiştir.

Somut olayda, Ceza Mahkemesi, başvurucu hakkında yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verdiği için maddi ve manevi tazminata hükmetmiştir. Ancak bu karar sonradan kaldırılmış ve başvurucu hakkında kamu davası açılmıştır. 5271 sayılı Kanun'un 143. maddesine göre, başvurucunun mahkûm olması durumunda tazminatın geri alınması mümkündür; dolayısıyla başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı bulunmadığı için tazminat talebinin kabul edilebilir olduğu belirtilmiştir.

Yargı mercileri, haksız gözaltı durumunda, soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat ile sonuçlanması halinde, uğranılan zararların devlet tarafından tazmin edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Hükmedilen tazminat miktarının, Anayasa Mahkemesi'nin benzer ihlaller için verdiği tazminatlarla karşılaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Tazminatın yeterliliği, başvurucunun sosyal ve ekonomik durumu gibi faktörler göz önünde bulundurularak değerlendirilecektir.

Başvurucu, vekâlet ücreti olarak 5.000 TL ödediğini belgelemiş, ancak Ceza Mahkemesi, bu ödemenin haksız yakalama ile ilişkisinin olup olmadığını incelememiştir. Hükmedilen 250 TL manevi tazminatın,

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

benzer durumlarda Anayasa Mahkemesi'nin belirlediği miktara göre oldukça düşük olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, Ceza Mahkemesi'nin verdiği tazminat miktarının, tazminat hakkının özünü zayıflatacak kadar düşük olduğu anlaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak aynı maddenin dokuzuncu fıkrası yönünden ihlal edildiğine karar verilmiştir.

LOKMAN HEZER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/25848

Karar Tarihi: 11/7/2024

Başvuru; 2015 yılında Ankara Garı önünde gerçekleştirilen canlı bomba saldırısı sonucu yaralanma olayının meydana gelmesi ve yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun ihlal edildiği iddiasıyla açılan tam yargı davasında kusur sorumluluğuna ilişkin değerlendirme yapılmadan karar verilmesi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 4/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 28/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, aynı konu hakkında verdiği birçok kararda (örnek kararlar için bkz. Ali Hıdır Tekin, B. No: 2018/35243, 15/9/2021; Abdul Kadir Ünlü, B. No: 2018/33200, 15/9/2021) başvurunun yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenebileceğini tespit edip idari yargı mercilerinin davayı yalnızca sosyal risk ilkesi çerçevesi ele almak suretiyle teoride ve uygulamada etkili olan tam yargı davası yolunu etkisiz kıldıkları, böylece yaşamı koruma yükümlülüğüne yönelik ihlalin tespit edilmesi hususunda davacılara başarı şansı sunmadıkları gerekçesiyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu kararlarda ayrıca başvurulardaki asıl meselenin başvuru sahiplerinin iştirak edeceği miting ve gösteri yürüyüşünün barışçıl bir şekilde yapılmasının sağlanması ve bu miting ve gösteri yürüyüşüne katılacak kişilerin güvenliklerinin temini değil olayın idarenin kusuruyla meydana geldiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi olduğuna işaret edilerek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialar hakkında inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir. Somut başvuruda, anılan kararlarda açıklanan ilkeler ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Ayrıca somut olayda bölge idare mahkemesi; başvuru sahibinin, maddi zararının hatalı hesaplandığına ve maddi zarar kalemleriyle ilgili iddialarının idare mahkemesince araştırılmadığına ilişkin iddialarıyla ilgili açık bir değerlendirme yapmamıştır. Bu nedenle başvuru sahibinin Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

SERAP ASLAN ACET BAŞVURUSU**Başvuru Numarası: 2020/38733****Karar Tarihi: 2/5/2024**

Başvuru; elektronik postada sarf edilen söz sebebiyle iş akdinin feshedilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, iş akdinin haksız feshedildiğinden bahisle fesih tarihinden itibaren bankalarca mevduata uygulanan en yüksek faiz ile birlikte kıdem ve ihbar tazminatı ödenmesine karar verilmesi talebiyle işveren aleyhine Çatalca 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) işçi ile işveren ilişkisinden kaynaklanan alacak davası açmıştır.

Mahkeme, davanın reddine karar vermiş; karar gerekçesinde başvurunun kendisine yapılan yıllık %5,3 oranındaki ücret artışını benimsemeyerek işyerindeki yönetici ve işçilerin hesabına "Merhabalar, bana verilen zam oranını zarf içinde insan kaynaklarına iade ediyorum. Bu oranı kim ya da kimler belirlediyse aralarında paylaşınlar, bilgilerinize." şeklinde elektronik posta attığına değinmiştir. Söz konusu elektronik postanın 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi gereğince işverenin veya onu temsile yetkili olan ve zam oranını belirleyen işveren vekillerinin onur ve saygınlığına zarar verebilecek örtülü hakaret niteliği taşıdığını, işveren tarafından yapılan feshin haklı olduğunu belirterek başvurunun kıdem ve ihbar tazminatı talebini reddetmiştir.

Başvurunun temyiz talebi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesince (Daire) anılan karar onanarak kesinleşmiştir. Başvurucu, nihai hükmü 4/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 23/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, işverene gönderdiği elektronik postada kullandığı ifadenin hakaret niteliğinde olmadığını savunarak, iş akdinin haksız bir şekilde feshedildiğini ileri sürmüş ve bu durumun ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, adil yargılanma hakkı ile eşitlik ilkesinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun şikayetlerini değerlendirirken, olayların hukuki nitelendirmesinin başvuru tarafından değil, mahkemece yapılacağını ifade etmiştir. Başvurunun özü, gönderilen e-postanın işverenin saygınlığını zedelediği ve hakaret niteliği taşımadığı üzerinedir; bu nedenle, ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Mahkeme, ifade özgürlüğünün demokratik bir toplum için vazgeçilmez bir unsur olduğunu ve devletin bu özgürlüğü koruma yükümlülüğü bulunduğunu vurgulamıştır. Anayasa'nın 5. maddesinde, bireylerin hak ve özgürlüklerini koruma ve sosyal adalet ilkelerine uygun şekilde sınırlama gerekliliği belirtilmiştir.

Başvurunun iş akdinin feshedilmesine neden olan e-posta içeriğinde, "bana verilen zam oranını zarf içinde insan kaynaklarına iade ediyorum" ifadesi bulunmaktaydı. Mahkeme, başvurunun bu eleştirinin işverenin onuruna zarar verebilecek bir örtülü hakaret olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunarak, fesih işleminin haklı olduğunu belirtmiştir. Ancak, mahkeme, başvurunun memnuniyetsizliğini dile getirme yöntemiyle işyeri disiplinini nasıl etkilediğine dair bir analiz yapmamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanunu'nun ilgili maddesinde, işçinin işverene veya yakınlarına hakaret içeren sözler sarf etmesi durumunda haklı fesih sebepleri arasında sayıldığı belirtilmiştir. Ancak, Mahkeme, başvuruçunun e-posta içeriğinin niteliğini, kullanıldığı bağlamı ve olası etkilerini yeterince incelememiştir.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun ifade özgürlüğü ile işverenin şeref ve itibarının korunması arasında adil bir denge kurulduğunu söylemenin mümkün olmadığını belirterek, iş akdinin haksız feshedildiğine ve başvuruçunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

NAİF BAL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/6966

Karar Tarihi: 15/5/2024

Başvuru, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararı üzerine yeniden yapılan yargılamada sanıklara fiilleriyle orantılı ceza verilmemesi nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuruçunun, Bolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak tutulmakta iken 17/1/2008 tarihinde infaz ve koruma memurları ile tartışmıştır.

17/1/2008 tarihinde saat 19.00'da Ceza İnfaz Kurumu Tabipliği tarafından düzenlenen adli muayene raporuna göre başvuruçunun sağ kaş dış yüzünde 3-4 cm'lik ekimotik (kılcal damarlarda oluşan bir hasar sonucu cilt altında görülen bir kanama türü) sıyrık tespit edilmiştir. Raporda yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilir ölçüde hafif olduğu belirtilmiştir.

Meydana gelen olaya ilişkin olarak F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Amirliği tarafından ceza ve infaz koruma memuru E.A ile F.B. hakkında disiplin soruşturması yürütülmüştür. 22/10/2008 tarihinde, hükümlüler M.A., M.D.G. ve başvuruçunun kalabalık bir grup personel tarafından fiilî müdahale ve işkenceye maruz kaldığı iddiası yönünden hükümlülerin iddiaları dışında bir delil bulunmadığı gerekçesiyle disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Başvuruya konu olay nedeniyle başvuruçunun hakkında hakaret, infaz ve koruma memurları hakkında ise zor kullanma yetkisinde sınırı aşmak suretiyle basit yaralama suçu isnadıyla kamu davası açılmıştır.

Bolu Sulh Ceza Mahkemesi 3/5/2011 tarihinde başvuruçunun kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret etme suçundan 1 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, ceza ve infaz koruma memurları E.Ö., F.B., E.A., İ.C.nin başvuruçuya karşı eylemlerinden dolayı zor kullanma yetkisinde sınırı aşmak suretiyle basit yaralama suçundan 100 gün adli para cezası ile mahkûmiyetlerine ve mahkûmiyet hükmünün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) karar vermiştir.

Başvuruçunun, anılan soruşturma konusunda 3/2/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü 11/9/2019 tarihinde insan haysiyetiyle

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir (Naif Bal (2), B. No: 2015/2465, 11/9/2019, §§ 56-74), bununla birlikte kamera kayıtlarının toplanması yönünden etkili soruşturma ilkelerini zedeleyen bir hususun saptanmadığını belirtmiştir. Ayrıca tanık beyanlarının taraflı olduğu yönündeki iddianın soruşturmanın etkililiği üzerinde bir tesiri bulunmadığını kabul etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin anılan ihlal kararı 10/10/2019 tarihinde Bolu 1. Asliye Ceza Mahkemesine bildirilmiştir. Buna bağlı olarak Bolu 3. Asliye Ceza Mahkemesince (Ceza Mahkemesi) 25/11/2019 tarihinde düzenlenen tensip zaptıyla birlikte yeniden yargılama yapılmasına başlanmıştır. Yargılama sonunda 7/1/2020 tarihinde infaz ve koruma memurları E.Ö., F.B., E.A. ve İ.C.nin zor kullanma yetkisinde sınırı aşmak suretiyle basit yaralama eyleminden 100 gün karşılığı 2.000 TL adli para cezasına mahkûmiyetlerine kesin olarak karar verilmiştir.

Anılan kararı 7/1/2020 tarihli duruşmada öğrenen başvuru 3/2/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucunun İddiaları

Başvurucu, infaz ve koruma memurlarıyla yaşadığı olay sonucunda ağır yaralandığını belirtmiştir. Bu duruma rağmen, kamu görevlilerinin yalnızca adli para cezası ile cezalandırıldığını, bazıları hakkında ise hiç soruşturma yapılmadığını ifade etmektedir.

Başvurucu, aşağıdaki hususları vurgulamıştır:

1. Kamera Kayıtları: Olayla ilgili kamera kayıtlarının yeterince incelenmediğini iddia etmiştir.
2. Yargılamanın Genişletilmesi: Yargılamanın genişletilmesine dair talepleri reddedilmiştir.
3. İfade Süresi: Yazılı ifade vermek için süre talep etmiş, fakat bu talep dikkate alınmamıştır.
4. Yeniden Yargılama: Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararı sonrası yalnızca kendisi için yeniden yargılama yapılmış, diğer mağdurlar için yargılama yenilenmemiştir.
5. Uzun Süreli Yargılama: Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle, kamu görevlileri suç tarihinden 12 yıl sonra cezalandırılmıştır.

Bu bağlamda, eşitlik ilkesi, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Bakanlık Görüşü

Bakanlık, başvuru kişinin şikayetçi olduğu infaz koruma memurlarının cezalandırılmalarının etkili bir giderim sağlayıp sağlamadığının, başvuru kişinin mağdur sıfatının devam edip etmediği açısından dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi'nin kötü muamele yasağının ihlaline dair kararına dayanarak yeniden yapılan yargılamada sorumlulara adli para cezası verildiğini ifade etmiştir.

Başvurucu, bu görüşe karşı çıkararak sanık memurların suçlarıyla orantılı bir ceza almadıklarını ve disiplin cezası uygulanmadığını savunmuştur.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Değerlendirme

1. İddiaların Nitelendirilmesi

Anayasa'nın 17. maddesi, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını güvence altına almakta ve işkence ile eziyet yapılmasını yasaklamaktadır. Başvurucu, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının hem maddi hem de usul boyutlarının ihlal edildiği iddialarını gündeme getirmiştir. Ancak, diğer mağdurlar için yeniden yargılama yapılmaması nedeniyle başvurunun güncel bir hakkının ihlal edildiği söylenemez. Bu nedenle, bu iddia bakımından başvurunun mağdur sıfatı bulunmadığı değerlendirilmiştir.

2. Kabul Edilebilirlik

Başvurunun insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutu kapsamında yaptığı ihlal iddiası, açık bir dayanaktan yoksun olmaması ve kabul edilemezliğe neden olacak başka bir durumun olmaması nedeniyle kabul edilebilir bulunmuştur.

3. Esas Yönünden

Anayasa Mahkemesi, kamu görevlilerinin kasıtlı kötü muamele fiilleri için yürütülmesi gereken ceza soruşturmalarının etkinliğinin sağlanması gerektiğini vurgulamıştır. Başvurucu, yargılamanın uzun sürdüğünden şikayet etse de, yeniden yapılan yargılama sürecinin yaklaşık iki buçuk ay gibi makul bir sürede tamamlandığı tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, başvurunun yaralanma durumu basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olarak değerlendirilmiş, ancak infaz koruma memurlarına verilen adli para cezasının, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlaline yol açacak şekilde yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Anayasa Mahkemesi, bu tür eylemlere karşı caydırıcı bir ceza verilmesi gerektiğini ve benzer kötü muamele fiillerinin önlenmesinde bu tür cezaların etkili olmasının önemini vurgulamıştır.

Sonuç olarak, başvurunun iddiaları, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutu kapsamında incelenmiş ve bu bağlamda yapılan yeniden yargılamada verilen kararın cezasızlık sonucunu doğurduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YAKUP TEKİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/19836

Karar Tarihi: 28/3/2024

Başvuru, sendika yöneticisinin kanuna aykırı şekilde iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Davalı işyeri, internet sitesinde yer alan bilgilere göre 150'den fazla ülkede 2.750'den fazla servis merkezinden oluşan küresel ağa sahiptir. Davalı işyeri, benzinli-dizel yakıt sistemleri, bakım çözümleri, motor yönetimi ve araç elektroniği dâhil olmak üzere araçlara servis ve onarım hizmeti vermektedir.

Başvurucu 5/5/2007-27/8/2017 tarihleri arasında davalı işyerinde operatör olarak çalışmıştır. Başvurucu 2015 yılına kadar da işyerinde yetkili olan Türk Metal Sendikasına üyedir. Sonrasında bu Sendikadan ayrılarak 10/8/2015 tarihinde Tüm Otomotiv ve Metal İşçileri Sendikasına (TOMİS) üye olmuş ve 27/1/2016 tarihinde TOMİS Yönetim Kurulunun yedek üyeliğine seçilmiştir. Başvurucu, iş sözleşmesinin sonlandırıldığı tarihte TOMİS Yönetim Kurulu yedek üyesidir.

Başvurucunun iş sözleşmesi 27/8/2017 tarihinde işveren tarafından 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18. maddesi kapsamında geçerli nedenle feshedilmiştir. Fesih gerekçesinde; başvurucunun çalıştığı Bursa fabrikasında hizmet verilen müşterilerden gelen iş talep oranında düşüş yaşandığı, talep düşüşünün ciddi ve kalıcı olmasının başvurucunun iş ilişkisinin devamını mümkün kılmadığı, istihdamın korunmasına yönelik tüm tedbirlerin alınmasına rağmen fesihden başka çare kalmadığı belirtilmiştir.

Başvurucu, yapılan feshin sendikal nedenle yapıldığını, haksız ve geçersiz olduğunu ileri sürerek işe iade ve sendikal tazminat talebiyle dava açmıştır. Başvurucu ayrıca işyeri sendika yöneticisi olduğunu, 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 24. maddesi kapsamında iş sözleşmesinin geçerli nedenle feshedilemeyeceğini savunmuştur.

İlk derece mahkemesi 2/10/2018 tarihinde davanın kısmen kabulü ile başvurucunun işe iadesine, sendikal tazminat talebinin reddine ve başvurucunun sendika temsilcisi güvencesinden yararlandırılmasına karar vermiştir.

Kararın istinaf yargı yoluna götürülmesi üzerine Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi 4/4/2019 tarihli kararıyla, başvurucunun işe iadesine, sendikal tazminat talebinin reddine ve sendika temsilcisi güvencesinden yararlandırılmayacağına karar vermiştir.

Nihai karar başvurucuya 14/5/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 31/5/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucunun İddiaları

Başvurucu, iş sözleşmesinin feshi sırasında mensubu olduğu sendikanın Yönetim Kurulu yedek üyesi olduğunu ifade ederek, 6356 sayılı Kanun'un 24. maddesinin son fıkrası uyarınca korunması gerektiğini iddia etmiştir. Başvurucu, sendika hakkının, eşitlik ilkesinin ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir. Ayrıca, ilgili kanun kapsamında koruma sağlanabilmesi için yetkili sendikanın yöneticisi olma şartının bulunmadığını ve bu durumun Yargıtay kararlarında sıkça vurgulandığını savunmuştur. Bu bağlamda, iş sözleşmesinin sonlandırılmasının kanun hükümlerine aykırı olduğunu ifade etmiştir.

Değerlendirme

Anayasa Mahkemesi, başvurucunun iddialarını değerlendirirken, olayların hukuki nitelendirmesinin kendisine ait olduğunu belirtmiştir. Başvurunun özünün iş akdinin sendika hakkı çerçevesinde geçerli bir neden olmaksızın sonlandırıldığına dair olduğu anlaşılmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden:

Başvurucunun sendika hakkının ihlaline dair iddiası açıkça dayanaktan yoksun değildir. Bu nedenle, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmiştir.

2. Esas Yönünden:

Somut olayda başvuru, iş sözleşmesinin sendika hakkı göz önünde bulundurulmadan feshedildiğini ileri sürmüştür. Bu durum, işveren ile başvuru arasındaki bir uyumsuzluk olarak değerlendirilmiştir; ancak, bu konuda devletin bir müdahalesi bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 51. maddesi, çalışanların sendika kurma ve üyelik haklarını güvence altına alır ve sendika faaliyetlerinin desteklenmesini gerektirir.

Sendika hakkı, yalnızca devlete müdahalede bulunmama yükümlülüğü değil, aynı zamanda işveren gibi üçüncü şahıslardan gelebilecek müdahalelere karşı koruma sağlama yükümlülüğü de getirmektedir.

Devletin, çalışanların sendikaya üye olma ve sendikal faaliyette bulunma haklarını engelleyici davranışlara karşı tedbirler alması gerekmektedir. Bu, işverenlerin ayrımcı davranışlar sergilemesini önleyici nitelikte olmalıdır.

Somut Olayın Değerlendirilmesi:

Yargıtay içtihatlarına göre, sendika yöneticisinin yedek ya da asıl üye olması, 6356 sayılı Kanun'un 24. maddesindeki güvenceden yararlanma konusunda farklılık oluşturmaz. Ancak, aynı güvenceden yalnızca iş yerinde yetkili sendikanın yöneticilerinin mi yararlanabileceği konusunda içtihatlarda netlik bulunmamaktadır.

Başvurucu, işyeri sendika temsilcisi değil, sendika yöneticisi olduğu için bu durumu öne sürmüştür. Ancak, Bölge Adliye Mahkemesi, başvuru işyeri sendika temsilcisi olduğu ancak yetkili sendikanın temsilcisi olmadığı yönünde bir karar vermiştir. Bu değerlendirme, somut olayla ilgili olarak yanıltıcı bir gerekçe olarak kabul edilmiştir.

Sonuç olarak, başvuru sendika hakkının ihlal edildiği yönündeki iddiaları dikkate alınarak, yargılama süreçlerinin yeterli koruma sağlamadığı sonucuna varılmıştır. Başvurucunun sendika hakkı ve bununla bağlantılı güvenceleri açısından ihlal olduğu tespit edilmiştir.

HASAN ALTINER BAŞVURUSU**Başvuru Numarası: 2019/8194****Karar Tarihi: 13/12/2023**

Başvuru, kişisel verilerin güvenlik soruşturmasına esas alınması nedeniyle özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

20/4/1993 doğumlu başvuru hakkında terör örgütüne üye olma suçundan yapılan yargılama sonucunda Konya Ereğli Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) 21/2/2017 tarihli kararıyla 3 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvuru, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonucuna göre 7/11/2016 tarihinde Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesine tıbbi sekreter olarak yerleştirilmiştir. Başvuru hakkında yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının olumsuz sonuçlanması nedeniyle ataması gerçekleştirilmemiştir.

Başvuru, söz konusu işlemin iptali talebiyle 20/11/2017 tarihinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde, idari işlemin sebebinin belli olmadığını, güvenlik soruşturmasının hangi sebeple olumsuz şekilde sonuçlandığının bildirilmediğini ileri sürmüştür.

Ankara 17. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 3/7/2018 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılama sonucunda 21/2/2017 tarihli kararla başvuru hakkında 3 yıl 4 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği ve anılan kararın istinaf incelemesinde olduğu belirtilmiştir. Ayrıca başvuru hakkındaki görev yapacağı kurumun nitelik, önemi ve hassasiyeti ile idarenin daha uygun personel tercih edilebileceği hususu birlikte değerlendirildiğinde dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Başvuru, karara karşı 20/11/2018 tarihinde istinaf yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde, ceza yargılamasının kesinleşmemesi nedeniyle güvenlik soruşturmasının olumsuz olarak kabul edilemeyeceğini ileri sürmüştür. Suçu işlediği tarihte 18 yaşından küçük olduğunu ve suça sürüklenen çocuk statüsünde olduğunu, çocuk olarak işlediği fiilden ötürü sorumlu tutulmasının hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir. Kesinleşmemiş ceza yargılamasına göre işlem tesis edilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi (Daire) 24/1/2019 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

Nihai karar başvuruca 18/2/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuruca 15/3/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Bireysel başvuru tarihinden sonra Ağır Ceza Mahkemesi kararı istinaf aşamasında Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesinin (Bölge Adliye Mahkemesi) 20/4/2020 tarihli kararıyla kaldırılmış ve yeniden karar verilmek üzere Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi 5/3/2021 tarihinde başvuruca'nın terör örgütüne üye olma suçundan beraatine karar vermiştir. Bu karar, istinaf edilmeksizin 6/4/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

Yasal Çerçeve

7/4/2021 tarihli 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu, 26/10/1994 tarihli 4045 sayılı kanunu yürürlükten kaldırarak, güvenlik soruşturmalarının yeni bir çerçevede yapılmasını sağlamıştır. Bu kanun, kişilerin güvenlik durumlarını incelemek üzere uygulanmaktadır.

Başvuru İddiaları

Dulkadirhan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu, geçmişte çocuk yaşta işlediği iddia edilen bir suç nedeniyle güvenlik soruşturmasının kendisini olumsuz etkilemesinin, adil yargılanma hakkını, ayrımcılık yasağını, suçta ve cezada kanunilik ilkesini, ve cezaların şahsiliği ilkesini ihlal ettiğini öne sürmüştür. Başvurucu, bu durumun kamu hizmetlerine girme hakkını olumsuz etkilediğini belirtmektedir.

Adalet Bakanlığı Görüşü

Adalet Bakanlığı, başvurunun suç ve cezaların kanuniliği ile ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkelerine ilişkin iddialarının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, adil yargılanma hakkına ilişkin şikâyetin, bir kanun yolu şikâyeti olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bakanlık, başvurunun olağanüstü hal dönemi düzenlemeleri doğrultusunda ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu, bu görüşe karşı herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Özel Hayata Saygı Hakkı

Başvuru, özel hayata saygı hakkı çerçevesinde kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve kabul edilemezliğine neden olacak başka bir durum bulunmadığını değerlendirerek, kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

Mahkeme Kararları ve Kanunilik Koşulu

Anayasa Mahkemesi, daha önceki bir kararda (Fatih Saraman) güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yönteminin kanunilik koşulunu sağlamadığını tespit etmiştir. 4045 sayılı kanun, güvenlik soruşturmalarının uygulanacağı kamu görevlerini düzenlemiş, ancak temel esaslar ve ilkeleri yeterince açıklamamıştır. Bu durum, kişisel verilerin korunması açısından yeterli güvenlik önlemlerinin alınmadığını göstermektedir.

Uygulamanın İhlalleri

Somut olayda, başvurunun KPSS'de başarılı olması sonucu tıbbi sekreterlik için yerleştirilmeye hak kazandığı, ancak 18 yaşından küçükken işlediği suç nedeniyle elde edilen kayıtların, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun hükümlerine aykırı olarak idari makamlara verilmesi nedeniyle, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği tespit edilmiştir. Bu durum, başvurunun güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanmasına yol açmıştır.

Sonuç

Anayasa Mahkemesi, başvuruya konu müdahalenin yasal bir dayanağının bulunmadığını ve kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edildiğini belirlemiştir. Bu bağlamda, güvenlik soruşturmasının uygulanmasına yönelik düzenlemelerin yetersizliğinin ve başvurucuya yönelik idari işlemlerin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, başvurunun haklarının ihlal edildiği tespit edilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

BAHTİYAR ÖZTÜRK BAŞVURUSU**Başvuru Numarası: 2019/29262****Karar Tarihi: 11/7/2024**

Başvuru, ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunan başvurucunun telefon görüşmesinde kullandığı ifadeler nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu olayın yaşandığı tarihte Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) tutuklu olarak bulunmaktadır.

Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunda 28/2/2019 tarihinde babası ile infaz hukuku hükümleri uyarınca kayıt altına alınan bir telefon görüşmesiyle kapalı görüş gerçekleştirmiştir. 22/4/2019 tarihli tutanağa göre bu görüşmede başvurucu Gülten isimli kişiyle görüşme gerçekleştirebilmesi için yapması gerekenler neler olduğunu konuşmuşlardır. Görüşme sırasında başvurucu "Valla baba inan bende bilmiyorum, yani şimdi bu adamlar o kadar şerefsizler ki. Ne yaptıklarını bize söylemiyorlar bile. Yani ne haklarımız olduğunu bile söylemiyorlar" ifadesini kullanmıştır.

Başvurucunun bu telefon görüşmesinde Ceza İnfaz Kurumu görevlileri hakkında kullandığı ifade nedeniyle Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı (Disiplin Kurulu) tarafından disiplin soruşturması başlatılmıştır. Başvurucu disiplin soruşturmasındaki savunmasında birçok hukuksuzlukla karşılaştığını bunları ailesiyle paylaşmadığını, yaşadığı belirsizlikleri ifade ettiğini ileri sürmüştür. Disiplin Kurulu 2/5/2019 tarihli karar ile başvurucunun Ceza İnfaz Kurumu görevlilerine hakaret ettiği gerekçesiyle beş gün hücreye koyma disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

Başvurucu, Disiplin Kurulunun kararına karşı Karşıyaka İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) şikâyetle bulunmuştur. Hâkimlik 24/6/2019 tarihli kararla itirazın reddine karar vermiştir.

Başvurucu Hâkimlik kararına karşı itiraz yoluna başvurmuştur. Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) İnfaz Hâkimliği kararının usul ve yasaya uygun olduğundan bahisle anılan itirazı 8/7/2019 tarihinde reddetmiştir.

Başvurucunun İddiaları

Başvurucu, babasıyla yaptığı özel telefon görüşmesinde kullandığı ifadeden dolayı disiplin cezası aldığını belirtmektedir. Bu cezanın, görüşmenin kaydedildiği bilgisinin kendisine verilmemesi ve tutuklu olmasından kaynaklanan hak kısıtlamaları nedeniyle hukuka aykırı olduğunu savunmaktadır. Başvurucu, söz konusu ifadenin hakaret amacı taşımadığını, halk dilinde yaptığı bir serzeniş olduğunu ve bu durumun ailesini de etkilediğini ifade etmektedir. Ayrıca, şikâyet ve itiraz başvurularının gerekçesiz değerlendirildiğini, bunun da temel hakları olan ifade özgürlüğü, özel hayata saygı ve adil yargılanma hakkının ihlali olduğunu iddia etmektedir.

Bakanlık Görüşü

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Bakanlık, başvuruçunun ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahalede bulunulup bulunulmadığını ve müdahalenin meşru bir amacı olup olmadığını değerlendirmek gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, yapılan işlemin meşru amaç ile orantılı olup olmadığını ve ifade özgürlüğü ile ceza infaz kurumu güvenliği arasında adil bir denge kurulup kurulmadığını incelemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu değerlendirme yapılırken, Anayasa ve ilgili mevzuat ile Anayasa Mahkemesi içtihadının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Kabul Edilebilirlik

Başvuruçunun ifade özgürlüğünün ihlaline ilişkin iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek bir durum bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Esas Yönünden

Başvuruçunun ceza infaz kurumunda yaptığı telefon görüşmesinde kullandığı ifade, ifade özgürlüğüne müdahale olarak kabul edilmiştir. Bu müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesindeki koşulları sağlamadığı tespit edilmiştir.

Hükümlü ve Tutukluların İfade Özgürlüğü

Hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Ancak, ifade özgürlüğü mutlak bir hak değildir; ceza infaz kurumlarında güvenliğin ve disiplinin sağlanması amacıyla sınırlamalar getirilebilir. Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumunda tutukluların ifade özgürlüğünün korunması gerektiğini, ancak bunun belirli koşullar altında sınırlanabileceğini vurgulamıştır.

Disiplin Cezası Uygulama İlkeleri

Disiplin cezası uygulamak için, eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir. 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesi, ceza infaz kurumundaki düzenin sağlanması için belirli davranış ve tutumların ihlalini ceza gerektiren disiplin suçları olarak tanımlamaktadır.

Somut Olayın Değerlendirilmesi

Başvuruçunun babasıyla yaptığı telefon görüşmesinde Gülten isimli bir kişiyle görüşme prosedürünü tartışmaktadır. Başvuruçunun kullandığı "Valla baba inan bende bilmiyorum, yani şimdi bu adamlar o kadar şerefsizler ki" ifadesi, disiplin cezası verilmesine neden olmuştur. Ancak, bu ifadenin doğrudan Ceza İnfaz Kurumu görevlilerine yönelik olmadığını, yalnızca durumun belirsizliğini dile getirdiğini ortaya koymaktadır.

Kurum Güvenliği ve Disiplin

Ceza infaz kurumlarının, devletin kontrolü altında güvenli ve düzenli bir şekilde yönetilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Başvuruçunun ifadesinin, kurum güvenliği ve disiplini açısından bir tehdit oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili idare ve yargı mercileri, başvuruçunun ifadesinin hakaret niteliğinde olduğunu kabul ederken, bunun güvenlik ve disiplin açısından bir zafiyete neden olup olmadığını değerlendirmemiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Sonuç

Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun ifadesinin bağlamını ve mahiyetini göz önünde bulundurmadan, yalnızca hakaret algısıyla disiplin cezası verilmesinin adil bir denge sağlamadığını belirtmiştir. Sonuç olarak, ifade özgürlüğü ile ceza infaz kurumundaki disiplinin sağlanması arasında bir denge kurulamadığına karar verilmiştir. Başvuruçunun sözlerinin, ceza infaz kurumundaki disiplin ve güvenliği tehlikeye düşürdüğüne dair ikna edici bir argüman sunulmadığı tespit edilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

SAMIRA NAIMI BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/36382

Karar Tarihi: 11/7/2024

Başvuru; sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağı ile aile hayatına saygı hakkının, geri gönderme merkezindeki tutulma koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının, idari gözetim altında tutmanın hukuki olmaması nedeniyle de kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Afganistan vatandaşı olan 1995 doğumlu kadın başvuruçunun hakkında Kocaeli Valiliği 19/3/2020 tarihinde -adli işlem yapılması nedeniyle- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca sınır dışı etme ve bu maksatla idari gözetim altına alma kararları vermiştir. Sınır dışı etme kararında 6458 sayılı Kanun'un 4. maddesi ve 55. maddesinin bir numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca menşe ülkeye sınır dışı edilmesinde sakınca olduğu tespitine yer verilmiştir. Söz konusu karara göre başvuruçunun, güvenli bir üçüncü ülkeye gönderilecek ya da ancak gönüllü olması hâlinde menşe ülkesine çıkışı sağlanacaktır. Sınır dışı etme kararında güvenli üçüncü ülkeye dair bir bilgi yer almamıştır.

Başvuruçunun, sınır dışı etme kararına karşı Manisa 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) iptal davası açmıştır. Dava dilekçesinde özetle sınır dışı etme kararının hukuka aykırı olduğunu, ailesiyle birlikte Taliban'dan kaçtıklarını, Türkiye'ye geldiklerinde uluslararası koruma başvurusunda bulduklarını, ülkesine geri gönderilmesi durumunda can güvenliğinin tehlikeye gireceğini iddia etmiştir. İdare Mahkemesi 18/9/2020 tarihinde davayı kesin olarak reddetmiş, ülkesine gönderilmesi hâlinde başvuruçunun ölüm tehlikesine maruz kalacağına ilişkin dosyada delil bulunmadığını değerlendirmiştir. Ayrıca gerekçeli kararda başvuruçunun zaten güvenli üçüncü bir ülkeye veya gönüllü olması hâlinde menşe ülkesine sınır dışı edileceğini, diğer taraftan hangi ülkeye sınır dışı edileceği hususunun da söz konusu davanın konusunu oluşturmadığı belirtilmiştir.

26/10/2020 tarihinde nihai kararı öğrenen başvuruçunun 24/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuruçunun idari gözetim kararı İzmir 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 14/4/2020 tarihli kararı ile kaldırılmış ve başvuruçunun, aynı gün serbest bırakılmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Kötü Muamele Yasasının İhlali İddiası

Başvurucu, İran'dan Türkiye'ye ailesiyle birlikte sığınmak için geldiklerini ve Türkiye'de uluslararası koruma başvurusunda bulduklarını belirtmiştir. Ancak, sınır dışı edilme kararı alındığını, hangi ülkeye gönderileceğinin belirsiz olduğunu ve menşe ülkesine veya İran'a geri gönderilmesi durumunda yaşamının tehlikeye gireceğini ileri sürmüştür. Ayrıca, kötü muameleyle maruz kalma riski olduğunu ve bu iddialarının yeterince araştırılmadan davanın reddedildiğini, etkili bir başvuru yolu bulunmadığını ifade etmiştir.

Başvuru, kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirterek kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir. Sınır dışı etme işlemi sonucunda gönderileceği ülkede kötü muamele riski iddialarının detaylı bir şekilde araştırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Başvurucunun nereye sınır dışı edileceğinin belirtilmemesi, onun insan hakları açısından ciddi risklere maruz kalabileceği anlamına gelmektedir. Başvurucu, geri gönderileceği ülkenin durumu hakkında yeterli bilgi sunmamıştır, bu nedenle İdare Mahkemesi'nin durumu değerlendirmesi ve başvurunun kötü muamele riskine maruz kalmaması için uygun bir yargılama yapması beklenmektedir. Sonuç olarak, başvurunun kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ŞÜKRÜ IRBIK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/3317

Karar Tarihi: 12/6/2024

Başvuru, bir internet sitesinde yayımlanan yazısındaki ifadeleri sebebiyle Türk Silahlı Kuvvetleri sosyal tesislerine girişi süresiz yasaklanan başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, emekli bir astsubaydır ve 2011 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri'nden emekli olmuştur. 2014'te "Zihniyet Sürgünü" adlı bir yazı yayımladığı için, Genelkurmay Başkanlığı tarafından TSK sosyal tesislerine girişinin süresiz yasaklanmasına karar verilmiştir.

Başvurucu, bu yasaklamadan haberdar olduktan sonra kararın kaldırılması için Genelkurmay Başkanlığına başvurmuş, ancak talebi reddedilmiştir. Bunun üzerine, yasaklamanın ölçülü olmadığını savunarak İdare Mahkemesine itiraz etmiştir. İlk derece mahkemesi, davanın Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin yetki alanına girdiği gerekçesiyle reddetmiştir. Ancak askerî yargının kaldırılması sonrası, mahkeme başvurunun yazısındaki eleştirilerin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yine de, yazısının kuruma ve personelin haklarına saldırı teşkil ettiğine karar vermiştir.

Başvurucu, mahkeme kararını temyiz etmiştir, fakat Danıştay temyiz başvurusunu reddederek ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Nihai kararın 11/1/2021 tarihinde başvurusunun vekili tarafından UYAP sistemi üzerinden okunduğu görülmüştür.

Başvurucunun sosyal tesislerden yararlanmasının süresiz olarak yasaklanması, ona tanınan bir sosyal haktan mahrum kalması anlamına gelmektedir. Bu işlem, 211 sayılı Kanun'un 98. maddesi uyarınca çıkarılan Yönetmelik'in 664. maddesine dayanmaktadır. Anayasa Mahkemesi, benzer bir durumda bu tür bir yasaklamanın disiplin cezası niteliğinde olduğunu tespit etmiştir.

Sosyal tesislerin yönetimi, Maliye Bakanlığının görüşüyle yönetmelik aracılığıyla belirlenmektedir. Anayasa Mahkemesi, sosyal tesislerden yararlanma hakkından mahrum bırakma yaptırımının, tesisin yönetimi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini incelemiş ve bu tür bir yasaklamanın hukuki belirlilik ilkesine uygun olmadığını belirtmiştir.

Yönetmelik'te, askeri sosyal tesislere girişin yasaklanabileceği durumlar belirtilmiştir, ancak hangi eylemlerin bu durumu gerektirdiği net değildir. Anayasa'nın 13. maddesine göre, temel hakların sınırlandırılması için kesin bir kanun gerekmektedir; ancak başvurucuya uygulanan yasaklamanın hangi şartlarda uygulanacağına dair yeterli bir kanun hükmü yoktur. Bu nedenle, başvurusunun durumu, belirlilik ve öngörülebilirlik açısından sorunlu bulunmuştur.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MEHMET DEMEZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/10837

Karar Tarihi: 11/7/2024

Başvuru, gözaltında fiziksel şiddete maruz kalınması ve olay hakkında etkili ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, 30/07/2019'da cinsel istismar suçlamasıyla gözaltına alınmış ve ardından tutuklanmıştır. Osmaniye Devlet Hastanesi, başvurusunun muayenesinde darp izine rastlanmadığını, ancak çenede eritem, sol göz altında şişlik ve ağrı tespit ettiğini belirtmiştir. Başvurucu, gözaltında bir polis müdürünün şiddetine maruz kaldığını iddia etmiş ve bu nedenle suç duyurusunda bulunmuştur.

Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurusunun şikayeti üzerine soruşturma başlatmış, şüpheli İ.B.'nin ifadesinde ise herhangi bir fiziksel şiddet uygulamadığını belirtmiştir. Başsavcılık, İ.B. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Bu karara başvuru itiraz etmiş, ancak itirazı sulh ceza hâkimliğince reddedilmiştir. Karar, başvurucuya 20/02/2021'de tebliğ edilmiştir.

Başvurucu 25/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

DulkadirHan Hukuk Bürosu
Av. Gizay Dulkadir
Stj. Av. Şükrü Bereket
Stj. Av. Zeynep Hasbek

Başvurucu, 30-31 Temmuz 2019 tarihlerinde gözaltında tutulmuş ve gözaltı muayenesinde bazı yaralar tespit edilmiştir. Başvurucu, bu yaraların gözaltında maruz kaldığı şiddet sonucu oluştuğunu iddia ederek suç duyurusunda bulunmuştur. Ancak yürütülen soruşturma, kolluğun yakalama sırasında orantılı güç kullandığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir.

Yakalama tutanağında güç kullanımına dair bir bilgi yer almadığı ve gözaltı giriş raporunda yara izine rastlanmadığı için, başvurunun yaralanmasıyla ilgili yeterli açıklama yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi, bu durumun insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muamele olarak kabul edilebileceğini belirtmiştir.

Devletin, böyle bir iddiada bulunulduğunda etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak, bu olayda başvurunun ifadesi alınmamış, tanıklar veya kamera kayıtları araştırılmamıştır. Kolluk tutanağında güç kullanımı belirtilmemesine rağmen, "zor kullanıldığı" sonucuna varılarak bir karar verilmesi, usul açısından da ihlal oluşturmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.